

Генетично модифицираните храни и търговското споразумение между ЕС и САЩ

Преговорите за трансатлантическо търговско споразумение между Европейския съюз (ЕС) и Съединените щати (САЩ) застрашават възможността на ЕС да регулира вноса, разрешителните и проверките за безопасност на генетично модифицирани (ГМ) храни и семена, което може да означава повишаване на вноса на ГМ към ЕС. Американският агробизнес и биотехнологичният сектор от години настояват за по-голям достъп до европейските пазари и преговарящите от името на САЩ използват разговорите за трансатлантическо търговско и инвестиционно партньорство (ТТИП), за да прокарат техните искания. Европейският комисар по търговията отрича, че предпазните мерки срещу генномодифицираните организми (ГМО) ще се променят като резултат от споразумението¹, но новото търговско споразумение на ЕС с Канада, което се смята за модел на ТТИП, предполага, че европейските защити са вече отслабени. Настоящият доклад разглежда доказателствата и твърди, че са необходими по-силни гаранции за защита на европейските потребители и на околната среда от заплахата от увеличаване на вноса на ГМО, понижени стандарти на проверките за безопасност и скрити, неизпитани ГМО храни и семена.

Какво иска САЩ

По време на разговорите преговарящите от името на САЩ дадоха да се разбере, че една от основните им цели е да се увеличи достъпът на американския агробизнес до пазара². Те твърдят, че европейските изисквания за етикетиране на ГМО представляват пречка за търговията. Индустиални групи, представляващи американските фермери, отглеждащи соя и царевица и биотехнологичната индустрия, лобират пред правителството на САЩ да изисква по-голям достъп до европейските пазари³. Европейските стандарти за безопасност на ГМ храните се смятат за много по-тежки от тези в САЩ, затова агробизнесът и биотехнологичното лоби настояват за отслабване на тези стандарти.

Преговарящите от името на САЩ твърдят, че европейските регламенти трябва да възприемат регулаторен подход, подобен на този в САЩ, който се основава единствено на научни оценки, често предоставяни от самите биотехнологични компании. Това се предлага в замяна на настоящата практика, при която се изисква (политическото) одобрение на Европейския съвет, Комисията и Парламента –

подход, който позволява да бъдат взети под внимание по-широки въздействия, като

¹ <http://www.reuters.com/article/2013/11/15/us-eu-usa-trade-idUSBRE9AE12I20131115>

² <http://www.fas.usda.gov/sites/default/files/2014-04/tpa-ttip.pdf>

³

<http://www.regulations.gov/#!searchResults:rpp=50:so=DESC:sb=postedDate:po=200:a=USTR:cmd=01%257C01%257C13-06%257C30%257C13>

например етични въпроси и въздействията върху околната среда и върху обществото.

Целите на САЩ за тези преговори са ⁴:

- По-добър достъп на пазара за биотехнологични продукти от САЩ;
- По-бърза процедура от страна на ЕС за даване на разрешения за ГМ култури;
- Премахването на различни "търговски бариери", които ограничават вноса на генномодифицирани култури в ЕС;
- Оптимизиране на процедурите между властите от двете страни на Атлантическия океан.

Въпреки че Комисарят по търговията на ЕС Карел де Гухт, казва, че правилата на ЕС относно ГМО няма да се променят в резултат на търговското споразумение ⁵, това е най-ясната цел на биотехнологичната промишленост ⁶.

Какво иска индустрията от ТТИП:

Северноамериканската асоциация за износ на зърно и Националната асоциация по зърното и фуражите призовават за "...намаляването и премахването на мерки, свързани с растителните биотехнологии, които в момента ограничават или спират търговията със зърно, маслодайни семена и техните производни хранителни и фуражни продукти ⁷."

Националната асоциация на производителите на царевича твърди, че: "...неоправдани регулации за американските земеделските производители и износители на храни струват милиони поради нереализирани продажби в ЕС" и твърдят, че "мерките, взети под прикритието на принципа на предпазливостта" не са оправдани ⁸.

Американската асоциация за соята казва: "...смятаме, че ТТИП трябва да разгледа основните политики на ЕС по отношение на биотехнологиите, които са дискриминиращи спрямо износа от САЩ ... Първо и най-важно, европейските политики за задължителна проследяемост и етикетиране на продукти, съдържащи биотехнологични съставки, трябва да бъдат заменени с не-дискриминационна политика за свободно етикетиране на ГМО. Не съществуват причини от здравно или хранително естество, нито такива, свързани със съображения за безопасност на храните, които да изискват етикетирането на хранителни продукти, съдържащи биотехнологични съставки, затова включването на биотехнологични съставки, не трябва да бъде заклеймявано с етикет ⁹."

Организацията на биотехнологичната индустрия (BIO) настоява за споразумение, което предвижда "... начин за постигане на предсказуемо одобрение на биотехнологични и селскостопански продукти, в рамките на сроковете, определени от европейските закони и

⁴ *US SPS 2013, стр. 19 Поддържането на стабилни пазари за износ за американските селскостопански производители е от решаващо значение за икономическото здраве на тази нация. ... Премахването на необоснованите СФС бариери пред външната търговия е с висок приоритет за правителството на САЩ.*

USDA April 2014, WHY TRADE PROMOTION AUTHORITY IS ESSENTIAL FOR U.S. AGRICULTURE AND THE TRANSATLANTIC TRADE AND INVESTMENT PARTNERSHIP, <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

⁵ Де Гухт каза, че строгото регулиране на ЕС по чувствителния въпрос за генетично модифицирани храни няма да се промени, дори ако Брюксел и Вашингтон подпишат споразумение <http://www.voanews.com/content/reu-eu-us-trade-talks-face-growing-hostility-ministers-warn/1861540.html>; "Аз няма да се съглася да се пусне говеждо месо с хормон на растежа на европейския пазар, нито да се променят нашите закони за генетично модифицирани организми." <http://uk.reuters.com/article/2014/02/28/uk-eu-usa-trade-idUKBREA1R0NR20140228>

⁶ Коментари, внесени от Организацията на биотехнологичната индустрия (BIO) USTR-2013-0019 <http://www.regulations.gov/#!documentDetail:D=USTR-2013-0019-0291>

⁷ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail:D=USTR-2013-0019-0314>

⁸ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail:D=USTR-2013-0019-0314>

⁹ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail:D=USTR-2013-0019-0155>

регулации", включително разширяване на техническо решение за "нулева толерантност" (което позволява замърсяване на животинските храни и фуражи), така че то да важи "както за храни, така и за семена"¹⁰.

Американската асоциация за търговия със семена (ASTA), която иска да отслаби политиката на ЕС за нулева толерантност към замърсяване с ГМ, призовава ЕС да разшири обхвата на "техническото решение", което позволява на определени количества (до 0.1%) на ГМ в храни за животни, така че то да включва и семена, включително "... в тези случаи, когато семената още не са били одобрени за отглеждане в ЕС"¹¹.

Асоциацията за пшеница на САЩ също подкрепя това искане, като посочва: "... Европейският съюз трябва да осъществява политика на ниско наличие (НН) за храна, за да се избегнат смущения в търговията"¹².

Бариири пред търговията – гледната точка на САЩ

Съединените щати многократно са изразявали загриженост и възражения към ЕС по отношение на регламентите и законодателството на ЕС в областта на биотехнологиите и тяхното вредно влияние върху износа на САЩ¹³. Други държави, които налагат изисквания за етикетиране, също са обект на критики¹⁴.

"Мерките на ЕС, които регулират вноса и използването на генномодифицирани продукти, са довели до значителни пречки пред търговията. Политиките на ЕС ограничават вноса и употребата на американски селскостопански стоки, получени чрез агро-биотехнологии. Ограниченията на ЕС за генно изменени продукти могат да доведат до забрани за внос на стоки и храни, произведени в САЩ, както и до забрани за отглеждането на генно изменени семена"¹⁵.

Ежегодните търговски доклади на САЩ изреждат дълъг списък от предполагаеми търговски бариери, сред които са:

- Правилата на ЕС за етикетиране на ГМО;
- Регламентите и стандартите на ЕС за разрешаване ГМ култури (според тях ЕС не трябва да има свои собствени разпоредби);
- Наредби на ЕС (и Китай), според които само разрешени ГМО могат да бъдат продавани на тяхна територия и че вносните стоки, замърсени с неразрешени ГМО, трябва да бъдат отказвани на границата;
- Националните забрани, които обявяват отглеждането на определени ГМ култури за незаконно.

¹⁰ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=USTR-2013-0019-0155>

¹¹ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=USTR-2013-0019-0172>

¹² <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=USTR-2013-0019-0127> C

¹³ US SPS 2013 стр. 19 - "... Поддържането на стабилни пазари за износ за американските селскостопански производители е от решаващо значение за икономическото здраве на тази нация ... Премахването на необоснованите СФС бариери пред външната търговия е с висок приоритет за правителството на САЩ. В същото време е уместно да се поставят под въпрос санитарните и фитосанитарните мерки, които изглеждат дискриминационни, ненаучни или по друг начин неоправдани и поради това, че не служат за защита срещу законните рискове за здравето и безопасността, а по-скоро предприемат действия за защита на вътрешния пазар или облагодетелствани чуждестранни продукти." <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

¹⁴ Перу, Турция и Еквадор също са критикувани.

¹⁵ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2014, стр. 59
<http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

Правилото на ЕС за "нулева толерантност" определено е дразнител, тъй като означава, че само ГМО, които са разрешени в ЕС могат да бъдат пуснати за продажба в Европейския съюз¹⁶. Съгласно това правило, тежестта на доказване се носи от производителя. Например, когато през 2006 г. в САЩ обикновени оризови семена са били замърсени с неразрешена ГМ разновидност, Европейската комисия е била в положение да изисква от американските износители да предоставят гаранции, че пратките на семена не са били замърсени с незаконната ГМ разновидност¹⁷.

Правилото за нулева толерантност осигурява защита за гражданите на ЕС, а също и намалява разходите на данъкоплатците в ЕС за проверки дали вносът отговаря на стандарта. Американските власти искат това правило се промени, като твърдят, че изискванията за сертифициране се използват като бариера за търговията¹⁸. САЩ смята, че ниското наличие на замърсяване трябва да бъде позволено.

САЩ също така твърди, че изискванията на ЕС за етикетиране са "неприложими от търговска гледна точка" и че изискванията в някои страни-членки на ЕС, свързани със засаждане на генетично модифицирани култури, заедно с не-ГМ култури (т.е. такива, които изискват буферни зони) са "ненужни и обременяващи"¹⁹. САЩ твърди, че етикетирането следва да се изисква само, ако е налице здравен риск²⁰.

Процедурата на одобрение на ЕС също е критикувана заради "забавяне при одобряването на нови генно изменени черти, въпреки положителните оценки от страна на Европейската агенция за безопасност на храните (ЕАБХ)", както и заради необходимостта ГМ стоките да се регистрират²¹.

Изискванията на ЕС за етикетиране, според които всички храни и фуражи, произведени с ГМО или съдържащи генетично модифицирани съставки, трябва да бъдат етикетирани, влизат в сила през 2004 г. и имат за цел да се гарантира високо ниво на защита на околната среда и интереса на гражданите²².

Дори и условията на търговското споразумение със САЩ да не променят съществуващото законодателство на ЕС, споразумението може да промени начина, по който се прилагат законите. Например, може да се промени начинът на

¹⁶ <http://www.foeeurope.org/preventing-contamination> и в повече подробности:

http://www.foeeurope.org/sites/default/files/foee_briefing_dropping_zero_tolerance_dec2011.pdf

¹⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-1120_en.htm?locale=en

¹⁸ US SPS report 2013 p. 34, SPS 2014 US report p 62 При прилагането на законодателството за биотехнологиите на ЕС, наличието в зърнени или маслодайни пратки на следи от генно модифицирани култури, които по закон се отглеждат в Съединените щати, но все още не са одобрени в ЕС, може да направи тези американски култури непродаваеми в ЕС. <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

¹⁹ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2014, стр. 60, <http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

²⁰ SPS 2013 US report p.35: Някои от търговските партньори на САЩ продължават да налагат ограничения върху тези продукти, въпреки многократните оценки на риска за храненето не са показали опасения за безопасността на храните и тези биотехнологични продукти са с доказани показатели за безопасност. <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

²¹ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2014, стр. 60 <http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

²² ДФЕС чл 169 ал 1: С цел подкрепа на интересите на потребителите и за да се гарантира високо равнище на защита на потребителите, Съюзът съдейства за закрилата на здравето, сигурността и икономическите интереси на потребителите, както и за развитието на тяхното право на информация, просвета и да се организират, за да защитят своите интереси.

Член 12 and 24 от Регламент 1829/2003 се определят подробности за правилата за етикетиране на ГМО храни и фуражи.

извършване на проверките за безопасност или да се преразгледат праговете за замърсяване с ГМО в храни, фуражи и семена. Условията на споразумението, също така, ще засегнат всички бъдещи преразглеждания на законодателството, което ще направи невъзможно въвеждането на по-строги правила²³. Американският агробизнес лобира за оттеглянето на законите за етикетиране на ЕС (виж карето: *Какво иска индустрията от ТТИП*).

Европейските процедури за одобряване са полдожени на атака

Разрешителната система на ЕС се основава на принципа на предпазливостта, като се прави разграничение между проверки за безопасност, които се извършват от Европейската агенция за безопасност на храните (ЕАБХ), управлението на риска²⁴ и даването на разрешение, което е от компетентността на Европейската комисия и представители на държавите-членки.

Преди ГМ храна, фураж и семена да могат да бъдат предлагани на пазара в ЕС, те трябва да преминат разрешителна процедура на три етапа:

Стъпка 1: заявлението, включващо данни от биотехнологичната компания, се изпраща на ЕАБХ.

Стъпка 2: ЕАБХ изготвя доклад за оценка на риска, въз основа на данните на фирмата и от рецензирана литература²⁵.

Стъпка 3: национални представители и Европейската комисия разглеждат становището на ЕАБХ и, преди да вземат решение за разрешение, могат да вземат предвид други аспекти, включително социални, етични и екологични фактори, както и очакванията на гражданите²⁶.

Американските власти се оплакват, че стандартите, прилагани в ЕС могат да бъдат по-високи от стандартите, договорени от други международни органи, че съществува разграничение между проверките за безопасност и управление на риска, и че да се разчита на принципа на предпазливостта означава, че европейските политиците са в състояние да разглеждат и други фактори в своите решения, и че това води до забавяне. Те също така критикуват факта, че ЕС настоява за собствена разрешителна процедура и правила за проверки за безопасност.

"Някои търговски партньори на САЩ продължават да налагат ограничения върху тези продукти, въпреки че многократните оценки на хранителния риск не са показали опасения за безопасността на храните, и въпреки че тези биотехнологични продукти

²³ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2013, <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

²⁴ Основните принципи за оценка на риска се определят в основното правни текстове от законодателство за ГМО: Директива 2001/18 и Регламент 1829/2003, като и двете се допълват от насоките на ЕОБХ и допълнителни правно обвързващи текстове на ниво ЕС.

²⁵ Основните принципи за оценка на риска се определят в основното законодателство за ГМО: Директива 2001/18 и Регламент 1829/2003, като и двете се допълват от ръководни EFSA и допълнителни ЕС широк правно обвързващи текстове.

²⁶ CODEX Alimentarius с някои ограничения, позволява разглеждането на други аспекти <http://www.fao.org/docrep/007/y5817e/y5817e0a.htm>

имат доказани показатели за безопасност ²⁷."

САЩ настояват за "амбициозна" СФС-плюс [санитарна и фитосанитарна] "глава" в ТТИП, която да включва следните изисквания:

"СФС мерки да се основават на науката и на международните стандарти или научни оценки на риска, които се прилагат само до степента, необходима за защита на живота или здравето на човека, животните или растенията, и които се разработват по един прозрачен начин, без излишно забавяне ²⁸."

Придържането към международните стандарти ще отслаби съществуващата регулация на ЕС и ще я отдалечи от подхода на предпазливост, като по този начин ще осигурява по-малко защита за европейските граждани и околната среда. Това също може да попречи на ЕС да въвежда ефективни закони за в бъдеще. Международните стандарти се основават на националните закони и е важно народите да запазват възможността за укрепване на собствените си закони, като по този начин могат да спомогат за подобряване на бъдещите международни стандарти.

"Принципът на предпазливостта" е важен правен крайъгълен камък на европейската политика, който е изрично залегнал в Договора за функционирането на Европейския съюз ²⁹. Това означава, че всеки, който въвежда нови храни на пазара на ЕС е отговорен да докаже, че тези храни са безопасни, преди те да навлязат на пазара. Този подход не е ненаучен, а оценява несигурността на технологичното развитие и иновациите. Това позволява на обществата да избегнат последствията от рискове, които са подценени и насърчава развитието на иновации в една по-устойчива посока ³⁰.

Като пълна противоположност, в САЩ правилата за безопасност на храните дават възможност на индустрията да осигури "научни" доказателства доброволно, като регулаторните органи могат да действат, едва след като има потвърдено доказателство за действителната вреда ³¹. На този етап вредният материал може да е бил в обращение достатъчно дълго, за да причини сериозни щети.

²⁷ SPS 2013 US report p.35 <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

²⁸ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2014 p.22
<http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

²⁹ Consolidated Version of the Treaty of the Functioning of the European Union, Article 191.2, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:en:PDF>

³⁰ За по-подробни аргументи по тази тема, моля, вижте: "Защо принципа на предпазливостта е важен, от Andy Stirling, The Guardian, 8 юли 2013 г.: <http://www.theguardian.com/science/political-science/2013/jul/08/precautionary-principle-science-policy>

³¹ САЩ - страната, която отглежда най-много ГМ култури - често основава своите ГМ закони за други селскостопански закони, напр. Такива за пестициди или растителни видове, договорени преди около две десетилетия. <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome?contentidonly=true&contentid=biotech-plants.xml>, подробно <http://www.fda.gov/Food/FoodScienceResearch/Biotechnology/Submissions/default.htm>; <http://www.epa.gov/pesticides/biopesticides/pips/index.htm>; http://www.aphis.usda.gov/wps/portal/aphis/ourfocus/biotechnology?1dmy&urile=wcm%3apath%3a%2Faphis_content_library%2Fsa_our_focus%2Fsa_biotechnology%2Fsa_regulations%2Fct_regulations както и оценка от НПО на правната рамка: <http://www.centerforfoodsafety.org/issues/311/ge-foods/regulations>

Уроци от канадското търговско споразумение

Преговорите за ТТИП се провеждат при закрити врати, с много ограничена информация относно предложенията, които се обсъждат. Въпреки това, предварителните резултати от последните търговски преговори между ЕС и Канада (СЕТА) дават представа за подхода на Европейската комисия към регулаторните въпроси, свързани с ГМО.

Както и в преговорите със САЩ, въпросът за регулациите на ГМО е от ключово значение за Канада и за канадския агробизнес. Канада е първата страна, в която се отглеждат генетично модифицирани култури в голям мащаб, като почти всичката реколта от рапица в Канада е ГМ³². Канада също разчита на износа на селскостопански продукти и поради това достъпът на ГМ рапица до пазара се смята за национален интерес.

В миналото Канада е повдигала въпроса за достъп до пазара на ЕС в рамките на Световната търговска организация (СТО), а през 2003 г. започна уреждането на спора (съвместно със САЩ и Аржентина) за забраните на национално равнище по отношение на генетично модифицирани култури в рамките на ЕС³³, което води до създаването на Постоянната работна група по въпросите на ГМО между ЕС и Канада. Канадските дипломати настояват за смекчаване на правилата за замърсяване с ГМО след един инцидент през 2009 г., когато органичен лен е бил замърсен с ГМ лен, поради което се отказва вносът по силата на правилото за "нулева толерантност"³⁴.

Канада, също като САЩ, има много по-различен подход от Европа към регулирането на ГМО, но в съответствие със съгласувания текст на СЕТА, ЕС и Канада вече са ангажирани със "споделена цел" за свеждане до минимум на неблагоприятните търговски последици от регулаторни практики, отдавайки по-високо значение и тежест в националните и европейските регламенти на търговските интереси, отколкото на текущия предпазлив подход на ЕС и в ущърб на договорените правила на ЕС за ГМО. Така изглежда, че търговските интереси се поставят над социалните, екологичните и етичните съображения, включително и необходимостта от защита на околната среда, гражданите, и здравето.

Текстът СЕТА включва споразумение за:

- насърчаване на ефективни научно обосновани процедури за одобрение на продукти на биотехнологиите;
- сътрудничество на международно ниво по въпроси, свързани с биотехнологиите, като например ниско наличие на генетично модифицирани организми;
- "регулаторно сътрудничество, за свеждане до минимум на неблагоприятните търговски въздействия на регулаторните практики, свързани с биотехнологични продукти"³⁵.

³² <http://www.isaaa.org/resources/publications/briefs/46/executivesummary/default.asp>

³³ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds292_e.htm

³⁴ <http://www.agcanada.com/daily/flax-sector-slowly-recovers-from-day-of-the-triffids>

³⁵ Canada-EU CETA Negotiations, Bilateral Cooperation on Biotechnology, Agreed Text, April 19, 2012 – see <http://eu->

Преговарящите от името на Канада за селскостопанския сектор и търговията приеха радушно споделената цел, смятайки, че тя дава възможност да се подобрят възможностите за износ на канадската ГМ рапица към пазарите на ЕС. Канадските представители приветстваха резултата с думите:

"Канада повлия на преговорите за СЕТА, за да получи съгласие с ангажимента на ... ЕС да гарантира ефективната обработка на заявления за рапица и експедитивно движение на тези предложения през процедурата за одобрение на ЕС ³⁶."

"Очакваме с нетърпение ЕС да приеме по-навременни и научно обосновани политики, свързани с одобрението на биотехнологични черти, както и да реши въпросите, свързани с установяване на политики за ниско наличие." Асоциация на канадските производители на рапица ³⁷.

Тази споделена цел явно противоречи на политиките на ЕС в областта на околната среда, храната и ГМО, по същество и по принцип, по начина по който са определени в Договора за функционирането на Европейския съюз. Тези политики ясно постановяват, че търговската политика не трябва да бъде приоритет и че научно обоснованите решения трябва да вземат предвид социалните и екологичните аспекти.

Не са правени официални изявления от Европейската комисия по отношение на плановете за промяна на прилагането на правилата за ГМО и не е ясно на какво основание Комисията се е съгласила на такава промяна.

Какво рискуваме

Докато всяка една сделка, направена като част от ТТИП, няма да пренапише правилата на ЕС, тя ще се отрази на всички бъдещи регламенти, и на всички съществуващи регламенти, за които започна процедура за преразглеждане. Такава сделка може също да повлияе на праговете нива, тъй като ЕС е изложен на все по-силен натиск да смекчи съществуващите изисквания.

Основни заплахи:

- Усилията за въвеждане на нови регулации и стандарти за ГМО ще бъдат блокирани;
- Усилията да се затегнат съществуващите регламенти и стандарти ще бъдат блокирани;
- Праговете, които защитават потребителите срещу замърсяване с ГМ могат да бъдат повишени;
- Съществуващите изисквания за етикетиране ще бъдат застрашени;
- Правилото за нулева толерантност на ЕС ще бъде отслабено в голяма степен.

secretdeals.info/ceta/

³⁶ <http://www.actionplan.gc.ca/en/page/ceta-aecg/technical-summary#p6>

³⁷ <http://www.cpga.ca/News/Pages/Canada%E2%80%99s-Canola-Farmers-Support-Conclusion-to-CETA.aspx>

Например, всяка инициатива за въвеждане на по-последователен подход към етикетиранието на ГМО, като включването на месо, яйца и млечни продукти от животни, хранени с ГМ фуражи, ще бъде блокирана. По същия начин всяка нова рамка за доброволни правила за етикетиранието на продукти от животински произход може да бъде оспорена.

Една такава сделка може да има последици за праговете за етикетиранието. Съгласно действащите правила, всички храни или фуражи, съдържащи повече от 0,9% от разрешен ГМ продукт, трябва да бъдат етикетирани. Сегашният праг за ГМ семена е нула, с минимални изключения³⁸, но биотехнологичната индустрия иска да се приеме по-висок праг и настоява за промяна в правилата. Сделката може да отвори вратата за въвеждане на праг за замърсяване на храна или семена с неразрешени ГМО.

Това би означавало, че в Европа ще се продават храни и семена, заразени с неетикетирани и неразрешени ГМО. Европейските граждани биха яли генетично модифицирани храни, без да знаят, че те са такива. А земеделските производители несъзнателно биха засаждали генетично модифицирани култури в своите ниви. Правата на европейските граждани да избират ще бъдат нарушени.

Една такава сделката би могла да застраши също и правото на държавите-членки да ограничават отглеждането на генетично модифицирани култури, поради възраженията на САЩ срещу националните забрани. През есента на 2014 е насрочено обсъждане в Европейския парламент на нов закон, който ще позволи на държавите-членки да декларират части или цялата си територия, като зона, свободна от ГМО, поради опасения за риск от замърсяване или социално-икономически въздействия. Американските власти изразиха своята загриженост относно тези забрани, които се разглеждат като "ненаучни"³⁹.

Нашите искания за ТТИП

В резултат на общественото противопоставяне, в момента в ЕС се отглеждат много малко генномодифицирани култури и на практика в магазините не се предлагат ГМ храни. Обществеността в редица държави-членки показва ясно, че хората не искат храната им или околната среда да бъдат замърсявани с ГМ продукти. Приятели на Земята Европа и За Земята смятаме, че преговорите за ТТИП представляват заплаха за демократичния избор на хората в Европа и в частност в България, тъй като заплашват принципите, залегнали в европейските политики за защитата на околната среда и на потребителите.

³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0619&from=EN>

³⁹ SPS US report 2014 p. 62 <http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

Предложението не изисква от държавите-членки да основават подобни ограничения на опасения за безопасността, но им позволява да се вземат под внимание специфичните национални или местни въпроси, като например агрономически опасения, свързани с десегрегацията на биотехнологичната и конвенционални култури, или политически или икономически мотиви, като например задоволяване на пазарното търсене на не-биотехнологични продукти.

SPS US report 2014 p 67

Австрия поддържа забрани за отглеждане не само на федерално ниво, но на ниво провинция. Освен това, Австрия последователно гласува против регулаторно одобрение от ЕС за нови сортове биотехнологични култури, независимо от научните доказателства, представени в документацията на заявлението.

<http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

Въпреки правните задължения, съдържащи се в Договора от Лисабон, преговарящите от ЕС по търговските въпроси изглежда вече са нарушили тези принципи в търговското споразумение, постигнато с Канада. Преговарящите от САЩ очевидно се стремят да повишават достъпа до пазарите на ЕС за своите производители на ГМО и може да се очаква, че те ще поискат подобни разпоредби в своята търговска сделка с Европейския съюз.

Поради тези причини, Приятели на Земята Европа и За Земята настояваме Европейската комисия да поеме следните ангажименти:

- Темата за безопасността на храните да не бъде включена в преговорите за ТТИП;
- Европейският съюз не трябва да се впуска в надпревара за снижаване на равнището по отношение на регулациите, които осигуряват защита на околната среда и на потребителите;
- ЕС трябва да осигури пълна прозрачност, така че европейските граждани да бъдат уверени, че техните права не са поставени под риск.
бъдфеддедебъдат бъдат уверени, че правата им не са изложени на риск.

Настоящият доклад е изготвен от:

**Приятели на Земята Европа
(Friends of the Earth Europe)**
www.foeeurope.org

**и За Земята,
Приятели на Земята България**
www.zazemiata.org

Докладът отразява позициите и на двете организации.

**Септември,
2014**